

ความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร
ตำบลบ้านเลือก อำเภोधุมพิจาราม จังหวัดราชบุรี
Health literacy towards dengue fever prevention behavior among
the population of Ban Lueak Subdistrict Photharam District
Ratchaburi Province.

ภณิชา จงสุภางกุล¹ และ ธนากร ก้อนทอง^{2*}

Panitcha Jongsupangkul¹ and Thanakorn Konthong^{2*}

^{1,2}คณะวิทยาลัยมวยไทยศึกษาและการแพทย์แผนไทย มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง จังหวัดราชบุรี

^{1,2}Faculty of the College of Muay Thai Studies and Thai Traditional Medicine,
Muban Chom Bueng Rajabhat University, Ratchaburi

*Corresponding author E-mail, Thanakorn.mcru@gmail.com

Received: September 17, 2024 ; Revised: November 16, 2024 ; Accepted: November 18, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधุมพิจาราม จังหวัดราชบุรี 2) เพื่อศึกษาพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधุมพิจาราม จังหวัดราชบุรี 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधุมพิจาราม จังหวัดราชบุรี กลุ่มตัวอย่างเป็นประชากรที่อาศัยในเขตพื้นที่ตำบลบ้านเลือก อำเภोधุมพิจาราม จังหวัดราชบุรี โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน และผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม กรณีข้อมูลสูญหาย 5 % จึงเก็บข้อมูลครั้งใหม่ทั้งหมด 145 คน การสุ่มกลุ่มตัวอย่างใช้วิธีสุ่มแบบชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยเป็นสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ได้แก่ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไป ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพการป้องกันโรคไข้เลือดออก และส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก มีลักษณะเป็นแบบเลือกตอบและแบบประมาณค่า สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน หาค่าความสัมพันธ์โดยใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient)

ผลการศึกษาพบว่า ระดับความรอบรู้ด้านสุขภาพในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ด้านความรู้ความเข้าใจด้านสุขภาพ ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ ด้านการสื่อสารเพื่อเพิ่มความเชี่ยวชาญทางด้านสุขภาพด้านการจัดการเงื่อนไขทางด้านสุขภาพของตนเอง ด้านการรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ และด้านการตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง อยู่ในระดับดีมาก ระดับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.29$, S.D. 0.55)

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง และผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r=0.717$, $P - \text{value} = 0.000$)

คำสำคัญ : โรคไข้เลือดออก, ความรอบรู้ด้านสุขภาพ, พฤติกรรม, การป้องกันโรคไข้เลือดออก

ABSTRACT

The objectives of this study were: 1) to study health literacy and dengue fever prevention among the population; Ban Lueak Subdistrict, Photharam District, Ratchaburi Province 2) To study the behavior in preventing dengue fever among the population. Ban Lueak Subdistrict, Photharam District, Ratchaburi Province 3) To study the relationship between health literacy and behavior in preventing dengue fever among the population. Ban Lueak Subdistrict, Photharam District, Ratchaburi Province. The sample group was the population living in the area of Ban Lueak Subdistrict, Photharam District, Ratchaburi Province. Using a ready-made program, set effect size = 0.3, α error prob. = 0.05 and power ($1-\beta$ error prob.) = 0.95, resulting in a sample size of 138 people, and the researcher collected additional data. In the case of data loss of 5%, data were collected this time for a total of 145 people. The sample was drawn using a stratified random sampling method. The research instrument was a questionnaire created by the researcher, including Part 1, a general information questionnaire, Part 2, a health literacy questionnaire for dengue fever prevention, and Part 3, a dengue fever prevention behavior questionnaire. It has the characteristics of multiple choice and estimation. Statistics used in data analysis include frequency, percentage, mean, and standard deviation. Find relationships using inferential statistics, namely Pearson's correlation coefficient.

Results : The findings in this study revealed that health literacy about Dengue hemorrhagic fever prevention and control in term of knowledge and understanding , Access to health information and health services , Communication to increase health expertise , Manage your own health conditions , Media and information literacy and Make correct choices all of which are included in the very good level. Behaviors for preventing dengue fever were at a high level ($\bar{X} = 4.29$, S.D. 0.55) when considering each item, it was found that all items had a high level of behavior in preventing dengue fever. And the results of the relationship analysis found that health literacy is positively related to behavior in preventing dengue fever at a statistical significance of .01 with a high level of relationship ($r = 0.717$, $P - \text{value} = 0.000$)

Keywords : Dengue fever, Health literacy, Behavior, Prevention of dengue fever

บทนำ

โรคไข้เลือดออก (Dengue Hemorrhagic Fever) เป็นโรคติดเชื้อไวรัสเดงกีโดยมีุงลายเป็นพาหะนำโรค ตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันพบการแพร่ระบาดของโรคไข้เลือดออกในทุกพื้นที่จนกลายเป็นปัญหาสาธารณสุขที่สำคัญของหลายประเทศทั่วโลก การเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกนำไปสู่การเกิดภาวะแทรกซ้อนที่ร้ายแรง เช่น ไข้หวัด การเกิดภาวะช็อก สมองอักเสบ และหลอดเลือดอักเสบ จนกลายเป็นสาเหตุสำคัญของการรักษาตัวในโรงพยาบาลและความตายในเด็ก รวมถึงผู้ใหญ่ (World Health Organization, 2019) นอกจากนี้การเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออกยังส่งผลกระทบต่อการศึกษา การทำงาน รวมถึงเป็นการเพิ่มภาระค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลของครอบครัว ค่าใช้จ่ายในการรักษาของภาครัฐ และโรคนี้ได้แพร่กระจายอย่างกว้างขวาง มีจำนวนผู้ป่วยเพิ่มขึ้นอย่างมากใน 30 ปีที่ผ่านมา มากกว่า 100 ประเทศที่โรคนี้กลายเป็นโรคประจำถิ่น และโรคนี้ยังคุกคามต่อสุขภาพของประชากรโลกมากกว่าร้อยละ 40 หรือ 2,500 ล้านคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะพบมากในประเทศเขตร้อนและเขตอบอุ่น ซึ่งร้อยละ 70 ของผู้ป่วยทั้งหมดมาจากประเทศในภูมิภาคเอเชีย (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2565)

สำหรับประเทศไทยข้อมูลจากการเฝ้าระวังโรค โดยกองระบาดวิทยา สถานการณ์โรคในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พ.ศ. 2561 - 2565 มีลักษณะการระบาดไม่แน่นอน โดยเว้นระยะทุก 1 หรือ 2 ปี พบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก มีอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก 46.94, 62.44, 4.18, 17.80 และ 3.64 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ มีอัตราตายร้อยละ 0.09, 0.09, 0.13, 0.01 และ 0.02 ตามลำดับ สถานการณ์โรค ปี พ.ศ. 2566 ตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม - 27 มิถุนายน 2566 พบผู้ป่วยโรคไข้เลือดออกสะสม 27,377 ราย อัตราป่วย 41.37 ต่อประชากรแสนคน มีรายงานผู้เสียชีวิต 23 ราย มีแนวโน้มผู้ป่วยไข้เลือดออกสูงขึ้นทุกภูมิภาค (กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข, 2566) ซึ่งสถานการณ์จังหวัดราชบุรี ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พ.ศ.2561 - 2565 พบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก มีอัตราป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก 210.45, 239.19, 115.03, 13.17 และ 93.08 ต่อประชากรแสนคน ตามลำดับ การตาย 1, 5, 0, 6 และ 0 คน ตามลำดับ และในปี 2566 ณ วันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2566 มีรายงานผู้ป่วยไข้เลือดออกสะสม จำนวน 342 ราย อัตราป่วย 39.35 ต่อประชากรแสนคน มากกว่าช่วงเวลาเดียวกันของปี 2565 อำเภอสวนผึ้ง อัตราป่วย 90.61, บ้านคา อัตราป่วย 79.04, บางแพ อัตราป่วย 53.92, โพธาราม อัตราป่วย 43.36 และในสถานการณ์ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ในช่วง 5 ปีที่ผ่านมา พ.ศ.2561 - 2565 พบผู้ป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก 12, 20, 4, 2 และ 4 คน ตามลำดับ (ข้อมูล HDC จังหวัดราชบุรี กลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี, 2566)

ถึงแม้ปัจจุบันการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มุ่งเน้นให้ประชาชนมีความรู้ความเข้าใจ และความตระหนักในการป้องกันโรคไข้เลือดออกตามนโยบายหรือแนวปฏิบัติ เช่น จัดกิจกรรมรณรงค์ การดำเนินการตามมาตรการ 3-3-1 และการกำจัดแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลาย ได้แก่ การใส่ทรายอะเบท การพ่นหมอกควัน เพื่อลดการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้น (กองโรคติดต่อภายในโดยแมลง กรมควบคุมโรค, 2564) แต่สาเหตุสำคัญของการเกิดโรคไข้เลือดออก มักจะมาจากการมีพฤติกรรมที่ไม่ถูกต้อง เช่น การทิ้งขยะไม่ถูกที่ การไม่ปิดฝาภาชนะน้ำที่ใช้ สำหรับอุปโภคบริโภค แจกัน โอ่งน้ำ ไหแตก ล้อรถยนต์ และอื่นๆ ที่ทำให้เป็นแหล่งเพาะพันธุ์ ของลูกน้ำยุงลาย รวมทั้งการขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบาดวิทยาหรือระบบนิเวศวิทยา ของการเกิดโรค (สุภาพ หวังช่อกลาง, 2564) และการปฏิบัติตัวที่ไม่ถูกต้องเมื่อเกิดอาการซึ่งส่งผลให้เกิดอันตรายต่อชีวิตได้ รวมทั้งประชาชนยังมีความเข้าใจว่าหน้าที่ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกในชุมชนเป็นหน้าที่ของอาสาสมัครประจำหมู่บ้าน (วิษณุ ธนิสบล และกฤตวิชัย ไม้ทองงาม, 2562)

การที่จะทำให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ และตระหนักถึงความรุนแรงของโรคไข้เลือดออกให้มากยิ่งขึ้น สามารถตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเองได้ ดังนั้น การพัฒนาให้ประชาชนมีความรอบรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) ซึ่งหมายถึง ระดับความสามารถในการเข้าถึง ทำความเข้าใจ และสื่อสารข้อมูล สุขภาพ ตลอดจนประเมินและเลือกใช้ ข้อมูลสุขภาพที่เหมาะสม กับบริบทของตนเอง ครอบครัวและชุมชน เพื่อการส่งเสริม อารมณ์รักษาและคุ้มครองภาวะ สุขภาพในบริบทต่างๆจึงเป็นสิ่งสำคัญ หากประชาชนได้รับการพัฒนาความรู้ทางสุขภาพ ก็จะมีพฤติกรรมการดูแล ตนเองที่ดีขึ้น ส่งผลให้เจ็บป่วยและเสียค่าใช้จ่ายน้อยลง (ชินตา เตชะวิจิตรจารุ, 2561) สอดคล้องการศึกษาของพลภัทร เครือคำ และรชานนท์ งามใจรัก (2566) และการศึกษาของ ดนัย เนวะมาตย์ (2020) พบว่า ความรอบรู้สุขภาพ มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

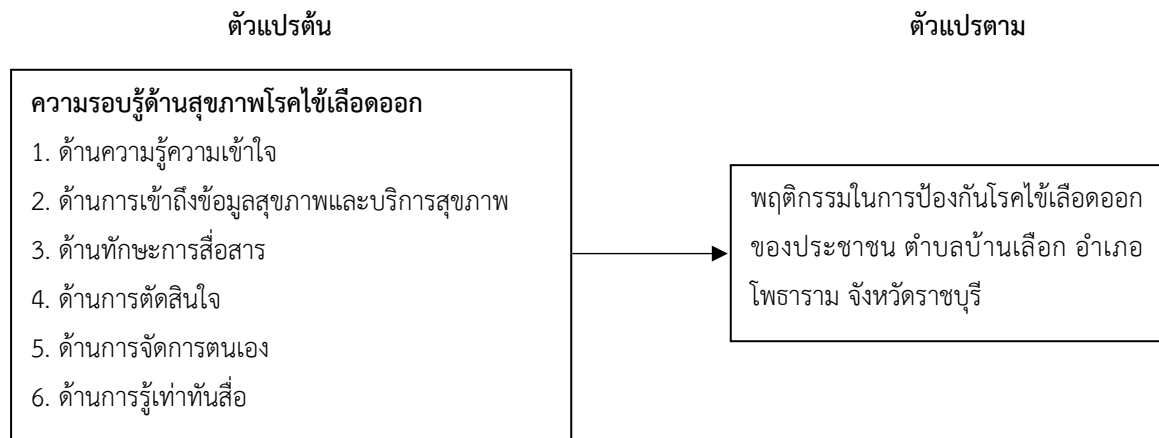
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการศึกษาความรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรค ไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี เพื่อให้ประชาชนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพ ในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ทั้งนี้ เพื่อส่งเสริมและบำรุงรักษาสุขภาพของตนเองให้ดียิ่งขึ้น และหน่วยงานด้าน สาธารณสุขสามารถนำไปวางแผนการจัดโปรแกรมส่งเสริมการป้องกันโรคไข้เลือดออกให้กับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความรู้ด้านสุขภาพการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของ ประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี

กรอบแนวคิดในการวิจัย

งานวิจัยเรื่องความรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधาราม จังหวัดราชบุรี ผู้วิจัยเลือกใช้ แนวคิดความรู้ทางสุขภาพ (Health Literacy) 6 ด้าน ได้แก่ ด้าน ความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัยจากโรค ไข้เลือดออก และด้านการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก (Nutbeam, 2009) ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชากรที่อาศัยในเขตพื้นที่ ตำบลบ้านเลือก อำเภอโศกร จังหวัดราชบุรี มีจำนวนประชากรทั้งหมด 9,377 คน (Health Data Center, 2566)

ขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป กำหนด effect size = 0.3, α error prob. = 0.05 และ power (1- β error prob.) = 0.95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างจำนวน 138 คน และผู้วิจัยได้ทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม กรณีข้อมูลสูญหาย 5 % จึงเก็บข้อมูลครั้งนี้ทั้งหมด 145 คน ใช้วิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling)

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เครื่องมือแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่าน เพื่อวิเคราะห์หาค่า Index of Item Objective Congruence (IOC) ของแต่ละข้อคำถาม ได้เท่ากับ 0.67-1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลอง ใช้กับประชากรที่มีความคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่าง หลังจากนั้นนำมาหาความน่าเชื่อถือ (Reliability) ของแบบสอบถามความรู้ด้านสุขภาพ โดยในด้านความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ (Reliability) ด้วยวิธีการของ Kuder และ Richardson โดยใช้สูตร KR-20 ได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.70-0.84 สำหรับด้านด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ ด้านทักษะการสื่อสาร ด้านการตัดสินใจ ด้านการจัดการตนเอง และด้านการรู้เท่าทันสื่อ วิเคราะห์ความน่าเชื่อถือ ด้วยวิธีการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's alpha coefficient) ได้เท่ากับ 0.83 และแบบสอบถามพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ได้เท่ากับ 0.80

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมีทั้งหมด 3 ส่วน โดยมีรายละเอียดของแบบสอบถาม ดังนี้ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 6 ข้อ ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และประวัติการเจ็บป่วย ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพการป้องกันโรคไข้เลือดออก แบ่งออกเป็น 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ความรู้ ความเข้าใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 15 ข้อ เป็นลักษณะคำถามแบบให้เลือกตอบ 2 ตัวเลือก คือ “ใช่” และ “ไม่ใช่” โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ (Bloom,1971) ดังนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
ถ้าได้ < 60 % ของคะแนนเต็ม	มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับน้อย
$\geq 60 - < 70$ % ของคะแนนเต็ม	มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ได้อยู่ในระดับพอใช้
$\geq 70 - < 80$ % ของคะแนนเต็ม	มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ได้อยู่ในระดับดี
≥ 80 % ของคะแนนเต็ม	มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติตนในการป้องกันโรคไข้เลือดออก ได้อยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 2 ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินานๆ ครั้ง และ ไม่ปฏิบัติเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ (Bloom,1971) ดังนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
< 60 % ของคะแนนเต็ม	มีการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพในการป้องกันและ ควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับน้อย
$\geq 60 - < 70$ % ของคะแนนเต็ม	มีการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพในการป้องกันและ ควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับพอใช้
$\geq 70 - < 80$ % ของคะแนนเต็ม	มีการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพในการป้องกันและ ควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับดี
≥ 80 % ของคะแนนเต็ม	มีการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพในการป้องกันและ ควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 3 ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง และ ไม่ปฏิบัติเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ (Bloom,1971) ดังนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
< 60 % ของคะแนนเต็ม	มีทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับน้อย
$\geq 60 - < 70$ % ของคะแนนเต็ม	มีทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับพอใช้

$\geq 70 - < 80$ % ของคะแนนเต็ม	มีทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับดี
≥ 80 % ของคะแนนเต็ม	มีทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 4 ด้านการตัดสินใจในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกจำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ (Bloom,1971) ดังนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
< 60 % ของคะแนนเต็ม	มีการตัดสินใจในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับน้อย
$\geq 60 - < 70$ % ของคะแนนเต็ม	มีการตัดสินใจในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ใน ระดับพอใช้
$\geq 70 - < 80$ % ของคะแนนเต็ม	มีการตัดสินใจในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ใน ระดับดี
≥ 80 % ของคะแนนเต็ม	มีการตัดสินใจในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับดีมาก

ตอนที่ 5 ด้านการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก จำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ (Bloom,1971) ดังนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
< 60 % ของคะแนนเต็ม	มีการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก อยู่ใน ระดับน้อย
$\geq 60 - < 70$ % ของคะแนนเต็ม	มีการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก อยู่ใน ระดับพอใช้
$\geq 70 - < 80$ % ของคะแนนเต็ม	มีการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก อยู่ใน ระดับดี
≥ 80 % ของคะแนนเต็ม	มีการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก อยู่ใน ระดับดีมาก

ตอนที่ 6 ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก จำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 4 ระดับ (Bloom,1971) ดังนี้

ช่วงคะแนน	แปลผล
< 60 % ของคะแนนเต็ม	มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับน้อย
≥ 60 - < 70 % ของคะแนนเต็ม	มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับพอใช้
≥ 70 - < 80 % ของคะแนนเต็ม	มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับดี
≥ 80 % ของคะแนนเต็ม	มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับดีมาก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก จำนวน 10 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นชนิดเลือกตอบ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (rating scale) 5 ระดับ คือ ปฏิบัติทุกครั้ง ปฏิบัติบ่อยครั้ง ปฏิบัติบางครั้ง ปฏิบัตินาน ๆ ครั้ง และไม่ปฏิบัติเลย โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน 3 ระดับ (Best John W,1977) ดังนี้

3.67 - 5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง

2.34 - 3.66 หมายถึง มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับปานกลาง

1.00 - 2.33 หมายถึง มีพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับต่ำ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำหนังสือขออนุญาตถึงประธานชุมชน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
2. ผู้วิจัยแนะนำตัวต่อกลุ่มตัวอย่าง พร้อมทั้งแจ้งวัตถุประสงค์ของการศึกษาวิจัยและแนะนำวิธีการตอบแบบเก็บข้อมูลแบบสอบถาม (Questionnaire) และขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยการแจกแบบสอบถามแก่ประชาชนกลุ่มตัวอย่าง ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี ให้กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้กรอกแบบสอบถามเองและเก็บรวบรวมแบบสอบถามคืน
4. นำแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่เก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้วได้ทั้งหมดมาตรวจสอบความถูกต้อง ความครบถ้วน และความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม
5. ทำการประมวลผลข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล และสังเคราะห์ข้อมูล โดยการจัดทำฐานข้อมูลแล้วคำนวณค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่อจากนั้น จัดทำตารางวิเคราะห์ข้อมูล ตารางนำเสนอและแผนภูมินำเสนอ สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล
6. ทำการวิเคราะห์สถิติ โดยการนำเอาค่าสถิติต่าง ๆ ที่ได้จากการสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล มาทำการวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือสถิติที่มีความเหมาะสมต่อชุดข้อมูลที่ได้ แล้วสามารถแปลผลข้อมูลในด้านความสัมพันธ์ของตัวแปรต้นกับตัวแปรตาม
7. สรุปผลความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความรอบรู้ด้านสุขภาพ แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ

ส่วนที่ 2 วิเคราะห์ข้อมูลความรู้ด้านสุขภาพการป้องกันโรคไข้เลือดออกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 3 วิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ส่วนที่ 4 การวิเคราะห์สถิติหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตามใช้สถิติเชิงอนุมาน คือ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (PEARSON'S PRODUCT-MOMENT CORRELATION COEFFICIENT)

ผลการวิจัย

1. ข้อมูลทั่วไป

ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่าง เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย จำนวน 81 คน คิดเป็นร้อยละ 55.90 และเพศชาย จำนวน 64 คน คิดเป็น ร้อยละ 44.10 ส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 16 - 39 ปี มากที่สุด จำนวน 75 คน คิดเป็น ร้อยละ 51.70 ส่วนใหญ่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 22.10 รองลงมาคือ มัธยมศึกษา จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 38.60 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้าง จำนวน 34 คน คิดเป็นร้อยละ 23.40 รองลงคือ ค้าขาย จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 20.70 เป็นนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60 ซึ่งมีรายได้ ต่อเดือน น้อยกว่าหรือเท่ากับ 5,000 บาท จำนวน 46 คน คิดเป็น ร้อยละ 31.70 รองลงมา คือ รายได้ 5,001-10,000 บาท จำนวน 54 คน คิดเป็นร้อยละ 37.20 และรายได้ 10,001-15,000 บาท จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 30.30 และ เคยมีประสบการณ์การเจ็บป่วยด้วยโรคไข้เลือดออก จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 12.40

2. ผลการศึกษาเพื่อความรู้ด้านสุขภาพการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภอโศกราม จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 1 จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ด้านสุขภาพ (n= 145)

ความรู้ด้านสุขภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี	$\bar{X}$	S.D.	Max	Min
ด้านความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	87(60)	49(33.80)	2(1.40)	7(4.80)	13.12	1.72	15	7
ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและ บริการสุขภาพในการป้องกันและ ควบคุมโรคไข้เลือดออก	109(75.20)	23(15.90)	11(7.60)	2(1.40)	42.21	5.37	50	19

ตารางที่ 1 (ต่อ) จำนวน ร้อยละ และค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้ด้านสุขภาพ (n=145)

ความรู้ด้านสุขภาพ	ดีมาก	ดี	พอใช้	ไม่ดี	$\bar{X}$	S.D.	Max	Min
ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการ ป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก	102(70.30)	27(18.60)	13(9.00)	3(2.10)	41.89	5.51	50	22
ด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการ ป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก	109(75.20)	24(16.60)	11(7.60)	1(0.70)	42.28	5.24	50	20
ด้านการจัดการตนเองให้มีความ ปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก	117(80.70)	16(11)	11(7.60)	1(0.70)	42.15	4.92	50	20
ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการ ป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก	111(76.60)	23(15.90)	9(6.20)	2(1.40)	42.07	5.00	50	26

จากตารางที่ 1 พบว่า ความรู้ด้านสุขภาพ ในด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรค ไข้เลือดออก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 42.28$, S.D. = 4.29) รองลงมา ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพ ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก ด้านการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออก ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก และด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 42.21, 42.15, 42.07, 41.89$, S.D. = 5.37, 4.92, 5.00, 5.51) ตามลำดับ ส่วนด้านความรู้ความเข้าใจ ในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ($\bar{X} = 13.12$, S.D. = 1.72)

3. ผลการศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพนาราม จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภอโพนาราม จังหวัดราชบุรี (n = 145)

พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1. กำจัดลูกน้ำยุงลาย เพราะเห็นข่าวสารจากทางอินเทอร์เน็ตว่าสามารถป้องกันโรคไข้เลือดออกได้	4.37	0.75	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
2. ปฏิบัติตนตามกระบวนการการกำจัดลูกน้ำยุงลายด้วยตนเอง เพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกได้	4.37	0.83	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
3. ให้สมาชิกคนอื่น ๆ ในครอบครัวได้มีส่วนร่วมช่วยเหลือในการกำจัดลูกน้ำยุงลาย เช่น	4.34	0.74	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง

พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
การใส่ทรายกำจัดลูกน้ำยุงลาย การเปลี่ยนน้ำในแจกัน ทุก 7 วัน เป็นต้น			
4. ปฏิบัติตนในการดูแลตนเองเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออกได้อย่างถูกต้อง	4.30	0.77	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
5. สร้างเครือข่ายและประสานความร่วมมือกับบุคคลในชุมชน เพื่อช่วยกันสร้างเสริมการป้องกันโรคไข้เลือดออกได้อย่างเหมาะสม	4.34	0.71	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
6. วางเป้าหมายในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก และทำตามเป้าหมายที่วางไว้ได้	4.07	0.91	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
7. ได้มีการทบทวนวิธีการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก	4.33	0.79	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
8. วางแผนทำกิจกรรมต่าง ๆ ที่จำเป็นเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก	4.26	0.88	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
9. สามารถนำข้อมูลด้านสุขภาพไปใช้ในการปฏิบัติตนเพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก	4.30	0.78	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
10. หมั่นสังเกตความผิดปกติของร่างกายตนเอง เพื่อป้องกันโรคไข้เลือดออก	4.28	0.82	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง
รวม	4.29	0.55	มีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง

จากตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเล็ก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเล็ก อำเภอโพธาราม จังหวัดราชบุรี โดยรวมมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.29$, S.D. 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับมีอยู่ในระดับสูง

4. ผลการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันโรค ไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधุมพากร จังหวัดราชบุรี

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของ
ประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधุมพากร จังหวัดราชบุรี (n=145)

ตัวแปร	พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก	
ด้านความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	R	.311**
	P - value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	ต่ำ
ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพในการป้องกันและ ควบคุมโรคไข้เลือดออก	R	.659**
	P - value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	ปานกลาง
ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	R	.670**
	P - value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	ปานกลาง
ด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	R	.741**
	P - value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	สูง
ด้านความรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	R	.725**
	P - value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	สูง
ด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก	R	.821**
	P - value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	สูงมาก
ความรู้ด้านสุขภาพ	R	.717**
	P - value	.000
	ระดับความสัมพันธ์	สูง

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์
ในระดับต่ำ ($r=0.311$, $P - value=0.000$), การเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรม
ในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับ
ปานกลาง ($r=0.659$, $P - value=0.000$), การสื่อสารเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับ
พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์
ในระดับปานกลาง ($r=0.670$, $P - value = 0.000$), การจัดการตนเองเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออก

มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r=0.741$, $P - \text{value} = 0.000$), การรู้เท่าทันสื่อเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r=0.725$, $P - \text{value} = 0.000$), การตัดสินใจเกี่ยวกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก ($r=0.821$, $P - \text{value} = 0.000$) และโดยรวมความรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r=0.717$, $P - \text{value} = 0.000$)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ผลการศึกษาความรู้ด้านสุขภาพการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภอสว่าง
ธาราม จังหวัดราชบุรี พบว่า

1. ด้านความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 145 คน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบมากที่สุดคือ มีความรอบรู้ระดับดีมาก จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 75.20 รองลงมา มีความรอบรู้ระดับดี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.90
2. ด้านการเข้าถึงข้อมูลสุขภาพและบริการสุขภาพในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 145 คน จากคะแนนเต็ม 15 คะแนน พบมากที่สุดคือ มีความรอบรู้ระดับดีมาก จำนวน 87 คน คิดเป็นร้อยละ 60.00 รองลงมาคือ มีความรอบรู้ระดับดี จำนวน 49 คน คิดเป็นร้อยละ 33.80
3. ด้านทักษะการสื่อสารเพื่อการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออก โดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 145 คน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบมากที่สุดคือมีความรอบรู้ระดับดีมาก จำนวน 102 คน คิดเป็นร้อยละ 70.30 รองลงมา มีความรอบรู้ระดับดี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 18.60
4. ด้านการตัดสินใจ ในเรื่องการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 145 คน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบมากที่สุด คือมีความรอบรู้ระดับดีมาก จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 80.70 รองลงมา มีความรอบรู้ระดับดี จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 11.00
5. ด้านการจัดการตนเองให้มีความปลอดภัยจากโรคไข้เลือดออกโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 145 คน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบมากที่สุดคือมีความรอบรู้ระดับดีมาก จำนวน 111 คน คิดเป็นร้อยละ 76.60 รองลงมา มีความรอบรู้ระดับดี จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 15.90
6. ด้านการรู้เท่าทันสื่อในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกโดยรวมของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 145 คน จากคะแนนเต็ม 50 คะแนน พบมากที่สุดคือ มีความรอบรู้ระดับดีมาก จำนวน 109 คน คิดเป็นร้อยละ 75.20 รองลงมา มีความรอบรู้ระดับดี จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 16.60

ผลการศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधำรงราษฎร์ จังหวัดราชบุรี พบว่า พฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเลือก อำเภोधำรงราษฎร์ จังหวัดราชบุรี โดยรวมมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับสูง ($\bar{X} = 4.29$, S.D. 0.55) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ทุกข้อมีพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับมีอยู่ในระดับสูง

ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยมีค่าระดับความสัมพันธ์ในระดับสูง ($r=0.717$, $P - \text{value}=0.000$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษาเรื่อง ความรอบรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเล็ก อำเภอนาทม จังหวัดนราธิวาส สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพ การป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเล็ก อำเภอนาทม จังหวัดนราธิวาส พบว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีความรอบรู้ทั้ง 6 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ประชากรกลุ่มตัวอย่าง มีความรอบรู้ด้านสุขภาพประกอบด้วย ความรู้ความเข้าใจการเข้าถึงข้อมูลทางสุขภาพ และบริการสุขภาพ การสื่อสารเพิ่มความเชี่ยวชาญ การรู้เท่าทันสื่อและสารสนเทศ การตัดสินใจเลือกปฏิบัติที่ถูกต้อง การจัดการตนเองให้มีความปลอดภัย ภาพรวมมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 96.55 ทั้งนี้ เนื่องจากตำบลบ้านเล็ก อำเภอนาทม มีรูปแบบและแนวทางการดำเนินงานการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมาเป็นระยะเวลาหลายปี โดยปฏิบัติตามนโยบายสาธารณสุขอย่างเคร่งครัด รวมถึงการสร้างความร่วมมือของประชาชนในการกำจัดลูกน้ำยุงลาย และสามารถปฏิบัติได้อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยของ ภาวิณี มนตรี และคณะ (2564) ที่ได้ศึกษาความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมป้องกันโรคที่มียุงลายเป็นพาหะของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี และการศึกษาของพลภัทร เครือคำ และรชานนท์ ง่วนใจรัก (2566) ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของครัวเรือนในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าตัวแทนครัวเรือนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพเกี่ยวกับโรคไข้เลือดออกในระดับมาก

2. ผลการวิเคราะห์การศึกษาพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเล็ก อำเภอนาทม จังหวัดนราธิวาส พบว่า พฤติกรรมในการป้องกันและควบคุมโรคไข้เลือดออกมีคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับสูง ร้อยละ 94.83 ทั้งนี้ เนื่องจาก ตำบลบ้านเล็กมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลที่มีการจัดกิจกรรมรณรงค์การป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างต่อเนื่องในทุกเดือน มีการจัดประชุมกลุ่มสม.ในการลงพื้นที่ให้ความรู้ ความเข้าใจ และร่วมกันลงมือปฏิบัติ และคอยติดตามเป็นระยะสร้างความตระหนักให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของพลภัทร เครือคำ และรชานนท์ ง่วนใจรัก (2566) ที่ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกของครัวเรือนในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า มีพฤติกรรมการป้องกันควบคุมโรคไข้เลือดออกในระดับมาก และการศึกษาของสุภาพ หวังช่อกลาง (2564) ที่พบว่า ประชาชนบ้านเทพทักษิณ ตำบลหนองแวง มีพฤติกรรมเกี่ยวกับการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, $S.D. 0.80$)

3. ผลการวิเคราะห์การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชากร ตำบลบ้านเล็ก อำเภอนาทม จังหวัดนราธิวาส พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมในการป้องกันโรคไข้เลือดออกในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้งนี้ เนื่องจากประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ เกี่ยวกับความรอบรู้ด้านสุขภาพมากยิ่งขึ้น จนเกิดการพัฒนา และกระทำการอย่างต่อเนื่องจนเกิดความยั่งยืน เพราะถ้ามีความรอบรู้ด้านสุขภาพต่ำมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมสุขภาพที่ไม่ดี ส่งผลให้เกิดการเจ็บป่วยได้ง่ายกว่าบุคคลที่มีความรอบรู้ด้านสุขภาพที่สูง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของดนัย เนวะมาตย์ (2020) ที่พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการควบคุมป้องกันโรคไข้เลือดออก และการศึกษาของสุภาพ หวังช่อกลาง (2564) ที่พบว่า ความรู้มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ที่ระดับ 0.01 รวทั้งยังสอดคล้องกับการศึกษาของพิยารัตน์ จันทรเพ็ญ และคณะ. (2565) ที่ศึกษาความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร พบว่า ความรอบรู้ด้านสุขภาพ ทั้ง 6 ด้าน มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะที่ได้จากการผลการวิจัย

1. ความรู้ความเข้าใจทางสุขภาพ ของกลุ่มตัวอย่าง มีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออก อยู่ในระดับต่ำ หน่วยงานด้านสาธารณสุขควรให้ความสำคัญ กับการส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ความเข้าใจ ในเรื่อง การ ควบคุมและป้องกันโรคไข้เลือดออกอย่างจริงจัง
2. กลุ่มตัวอย่างบางส่วนมีความรอบรู้ด้านสุขภาพการป้องกันโรคไข้เลือดออกอยู่ในระดับไม่มี ดังนั้นควร มีการประเมิน และเลือกวิธีการที่เหมาะสมในการให้ความรู้แก่ประชาชน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ เกี่ยวกับความรู้ด้านสุขภาพต่อพฤติกรรมการป้องกันและควบคุม โรคไข้เลือดออกของประชาชน เพื่อให้ได้รายละเอียดที่ชัดเจนและให้ได้ข้อมูลเชิงลึก ของประชาชนในแต่ละพื้นที่ และสามารถนำผลที่ได้ไปใช้ในการป้องกันและแก้ไขของแต่ละพื้นที่ได้
2. ควรมีการนำผลการวิจัยไปประยุกต์ใช้ในการศึกษาวิจัยเชิงทดลอง โดยสร้างโปรแกรมการควบคุมและ ป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในพื้นที่ เพื่อได้เป็นแนวทางหรือต้นแบบสำหรับชุมชนอื่นต่อไป

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

1. นำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในสาขา วิชาชีพสาธารณสุขให้กับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต่อไป
2. สามารถนำมาใช้ในการประยุกต์และพัฒนาสร้างองค์ความรู้ในระดับชุมชนให้เกิดความตระหนักในการ ดูแลสุขภาพทั้งด้าน สุขภาพกาย สุขภาพใจ และด้านสิ่งแวดล้อม
3. นำผลการวิจัยที่ได้จากการศึกษาในครั้งนี้ไปประยุกต์ใช้ในเรื่องการปรับเปลี่ยนการดูแลพฤติกรรมสุขภาพ ของประชาชนให้เกิดความตระหนักในการป้องกันโรคเรื้อรังต่างๆ รวมถึงมีองค์ความรู้ที่สามารถถ่ายทอดให้กับบุคคล ครอบครัว หรือชุมชนได้

เอกสารอ้างอิง

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2565). **ไข้เด็งกี (Dengue)**. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2566 จาก

https://ddc.moph.go.th/disease_detail.php?d=44

กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2566). **การป้องกันโรคและภัยสุขภาพ ที่เกิดในช่วงฤดูร้อนของประเทศไทย**

พ.ศ.2566. สืบค้นเมื่อ 27 กรกฎาคม 2566. จาก <https://rbpho.moph.go.th/upload-file/doc/files/29062023-041216-9222.pdf>

- กลุ่มงานควบคุมโรคติดต่อสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดราชบุรี. (2566). **สถานการณ์โรคติดต่อจังหวัดราชบุรี**. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2566. จาก <https://rbpho.moph.go.th/upload-file/doc/files/29062023-041216-9222.pdf>
- กองโรคติดต่อภายในโดยแมลง กรมควบคุมโรค กระทรวงสาธารณสุข. (2564). **แนวทางการดำเนินงาน ฝ้าระวัง ป้องกัน ควบคุมโรคติดต่อภายในโดยยุงลาย สำหรับเจ้าหน้าที่สาธารณสุข 2564**. สืบค้นเมื่อ 30 กรกฎาคม 2566. จาก https://utoapp.moph.go.th/e_doc/views/uploads/644b3ffaa73ec-b3e5eaf25e5abb5b193565c837cbbdf4-1450.pdf.
- ชินตา เตชะวิจิตรจารุ. (2561). ความรอบรู้ทางสุขภาพ : ญ่และสำคัญสู่พฤติกรรมสุขภาพและผลลัพธ์สุขภาพที่ดี. **วารสารพยาบาลทหารบก. 19**(ฉบับพิเศษ), 1 – 11.
- ดนัย เนวะมาตย์. (2020). ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมการป้องกันควบคุมไข้เลือดออกของประชาชนในจังหวัดนครพนม. **วารสารโรงพยาบาลนครพนม. 7**(1), 84 – 94
- พลภัทร เครือคำ และรชานนท์ ่วนใจรัก. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมป้องกัน ควบคุมโรคไข้เลือดออกของครัวเรือนในอำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์. **วารสารวิจัยสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. 16**(1), 39-51.
- พิชยรัตน์ จันทรเพ็ญ, อติสา นิติธรรม และณัฐกฤตา ศิริโสภณ. (2565). ความรอบรู้ด้านสุขภาพกับพฤติกรรมการ ควบคุม และป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชนในเขตมินบุรี กรุงเทพมหานคร. **วารสารพยาบาลทหารบก. 23**(2), 78 – 87.
- ภาวิณี มนตรี, ภาณุจนา คงศักดิ์ตระกูล, ศุภรดา มณฑาทิพย์, ยุทธนา กลิ่นจันทร์ และทรงศน์พร ไหมสมบุญ. (2564). ความรอบรู้ด้านสุขภาพและพฤติกรรมป้องกันโรคที่มียุงลายเป็นพาหะของประชาชน ในพื้นที่จังหวัดปทุมธานี, **วารสารควบคุมโรค 2564, 47**(2)
- วิชญ์ อนิลบล และกฤตภิชัย ไม้ทองงาม. (2562). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการป้องกันและ ควบคุมโรคติดต่อที่นำโดย ยุงลายของประชาชน อำเภอลำสนธิ จังหวัดชุมพร. **วารสารวิชาการ. 26**(2), 62-71.
- สุภาพ หวังซ้อกลาง. (2564). ความรู้ ทศนคติ และพฤติกรรมการป้องกันโรคไข้เลือดออกของประชาชน บ้านเทพทักษิณ ตำบลหนองแวง อำเภเทพารักษ์ จังหวัดนครราชสีมา. **วารสารสาธารณสุขมูลฐาน ภาคตะวันออก เฉียงเหนือ. 36**(2), 91 – 99.
- Best, John W. (1977). **Research is Evaluation**. (3rded). Englewood cliffs: N.J. Prentice Hall.
- Bloom, Benjamin S., et al. (1971). **Hand book on Formative and Summative Evaluation of Student Learning**. New York: Mc Graw-Hill Book Company.
- Health Data Center. (2566). **กลุ่มรายงานมาตรฐาน**. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2566. จาก <https://hdcservice.moph.go.th/>
- Nutbeam D. (2009). **Defining and measuring Health literacy: what can we learn from literacy studies?**. Int. J. Public Health.; 54, 303-5.
- World Health Organization. (2019). **Dengue and severe dengue case management**. สืบค้นเมื่อ 31 กรกฎาคม 2566. จาก Available from: https://www.who.int/health-topics/dengue-and-severe-dengue#tab=tab_3